

Мікалай Анатольевіч Сямеўскі (1898-1971)

Выкладчык кафедры
карэкцыйна-развіваючых тэхнологій
Інстытута інклюзіўнай адукацыі БДПУ
Паршонок А.В.

Мікалай Анато́льевіч Сяме́ўскі нарадзіўся 18 траўня 1898 года ў Маскве ў сям'і служачых.

У 1909 годзе быў залічаны ў першы клас Маскоўскага прыватнага рэальнага вучылішча, поўны курс якога скончыў у 1918 годзе.

У верасні таго ж года паступіў на інжынернае аддзяленне Маскоўскай сельскагаспадарчай акадэміі ім. К.А.Ціміразева, дзе правучыўся да жніўня 1923 года. Не прайшоўшы поўны курс навучання, ён паступіў на працу ў якасці памочніка начальніка Лучковских дзяржаўных заводаў Уладзімірскай вобласці.

У 1925 годзе Мікалай Анато́льевіч перайшоў на працу ў заводское канструктарскае бюро, а затым быў адкамандзіраваны ў Маскву на пасаду загадчыка аддзела забеспячэння Лучковских заводаў.

Адначасова з асноўнай працай М.А. Сямеўскі займаўся прыватнай практыкай - выкладаў чарчэнне на хаце, а затым, перайшоў ў 1926 годзе на работу ў сістэму Вышэйшага савета народнай гаспадаркі.

У 1928 годзе ён паступіў на завочныя трохгадовы чарцёжна-канструктарскія курсы, якія скончыў у 1931 годзе.

У 1933 году Маскоўскі гарадскі аддзел народнай адукацыі накіраваў Мікалая Анатольевіча ў Маскоўскі інстытут для сляпых дзяцей для пастаноўкі выкладання чарчэння.

Азнаёміўшыся з светам невідущых дзяцей, ён пачаў працаваць над стварэннем вучэбных дапаможнікаў і методык па тыфлографіцы.

М.А. Сямейскі паставіў перад сабой мэту дапамагчы невідущым здабыць «разумовы зрок» пры дапамозе графічнага малюнка.

Прайшоўшы курс тыфлографікі, невідущыя набывалі правільнае ўяўленне аб аб'ёме і форме вядомых ім прадметаў, знаёмячыся з імі з дапамогай рэльефных малюнкаў, планаў, схем і таму падобных малюнкаў.

Мікалай Анатольевіч быў перакананы, што ўменне чытаць графічныя выявы і самому іх рабіць не толькі палягчае невідуччаму яго кантакты з прадметамі навакольнага свету, але і дапамагае авалодаць амаль усімі прадметамі школьнай праграмы, асабліва такімі, як геаметрыя, фізіка, геаграфія і да т.п.

Самастойнае выраб праекцыйных чарцяжоў з гатовых драўляных мадэляў, напрыклад, дэталяў машын, а таксама лепка з пластыліну мадэляў па гатовым чарцяжах выпрацоўвае ў невідуччых навучэнцаў дакладнасць і канкрэтнасць прасторавых уяўленняў, трэніруе ўяўленне.

Па думцы М.А. Сямейскага, графічная пісьменнасць павінна стаць асновай выкладання ўсіх школьных дысцыплін, займаючы па сваёй значнасці другое месца пасля умённе чытаць і пісаць па сістэме Брайля.

Акрамя непасрэднай дапамогі, якую дае гэтая пісьменнасць пры засваенні навучальнага матэрыялу, яна аказвае вялікі ўплыў на агульнае развіццё невідушчых.

Графічныя работы вырабляюцца невідушчымі і са слабым зрокам навучэнцамі на спецыяльным тыфлаграфічным прыборы, сканструяваным М.А. Сямейскім.

Першы варыянт прыбора і ўсе прылады да яго былі вырабленыя Мікалаем Анатольевічам ў 1934 годзе. На гэты прыбор было выдадзена аўтарскае пасведчанне. На працягу многіх гадоў навуковец ўдасканаліў і дапрацоўваў тыфлографічны прыбор, у 1954 годзе ён атрымаў аўтарскае пасведчанне пятага варыянту.

Апрабаванне прыбора праходзіла ў Маскоўскім інстытуце сляпых дзяцей, куды для правядзення эксперыментальнай работы быў накіраваны Народным камісарыятам асветы РСФСР М.А. Сямеўскі ў красавіку 1945 года.

Эксперыментальная работа па асваенню чарцежнага прыбора прайшла паспяхова. Невідушчыя дзеці лёгка выконвалі чарцяжы па геаметрычнаму, праекцыйнаму і тэхнічнаму чарчэнню, вычэрчвалі навучальныя схемы, рэльефныя графікі і табліцы.

У 1952 годзе Мікалай Анатольевіч падрыхтаваў метадычны дапаможнік на тэму «Навучанне графіцы ў школе сляпых». На падставе загаду Міністэрства асветы РСФСР у 1954/1955 навучальным годзе ва ўсіх школах для сляпых РСФСР было ўведзена выкладанне новага прадмета - тыфлаграфікі (рэльефнага чарчэння і рэльефнага малявання), а затым і ў спецыяльных школах для сляпых дзяцей саюзных рэспублік. У 1960 годзе М.А. Сямеўскі падрыхтаваў метадычны дапаможнік «Навучанне малявання ў школе сляпых».

Прыбор, сканструяваны М.А. Сямеўскім, складаецца з пласціны арганічнага шкла памерам 308 на 266 мм і камплектам інструментаў: рейсфедеры, цыркуля, трыкутніка, ураўняльнікаў і інш. Чарцёж наносіцца на масціку, вырабленую з воску і бітуму. Для захоўвання і пераноскі прыбор ўкладаецца ў футляр ў выглядзе партфеля.

Мікалай Анато́льевич надаваў вялікую ўвагу эстэтычнаму выхаванню навучэнцаў. У кабінэце тыфлаграфікі Маскоўскай школы-інтэрната № 1 для сляпых дзяцей быў створаны шэраг ілюстраваных фонафільмаў: «Экскурсія ў Маскоўскі Крэ́мль», «Сасуды розных часоў і народаў» і інш. Тэкставы матэрыял, які суправаджаецца адпаведным музычным і шумавым афармленнем, запісваўся на магнітную стужку. Кожны з вучняў у класе атрымліваў спецыяльна складзены да гэтага фільма альбом ілюстраваных малюнкаў. Усе малюнкi ў альбоме забяспечваліся надпісамі па сістэме Брайля.

Мікалай Анатольевіч быў вынаходнікам спецыяльнага чарцёжнага прыбора для невідущых і аўтарам шматлікіх навучальных і метадычных дапаможнікаў.

Улічваючы яго заслугі ў справе паляпшэння навучання і выхавання сляпых дзяцей, яму пасля выхаду на заслужаны адпачынак была прызначаная персанальная пенсія рэспубліканскага значэння.

Мікалай Анатольевіч Сямейскі памёр 14 лютага 1971 года ў Маскве.

Мікалай Анатольевіч Сямеўскі (1898-1971)

Выкладчык кафедры
карэкцыйна-развіваючых тэхнологій
Інстытута інклюзіўнай адукацыі БДПУ
Паршонок А.В.